

**GELECEĞE YÖNELİK ADIMLAR: GASTRONOMİ VE MUTFAK SANATLARI
PROGRAMI YÜKSEK LİSANS ÖĞRENCİLERİNİN EĞİTİM SÜRECİ VE KARIYER
HEDEFLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA**

Asuman PEKYAMAN*

Öz

Bu çalışmanın amacı, gastronomi ve mutfak sanatları programı yüksek lisans eğitiminin öğrenciler üzerindeki akademik ve mesleki etkilerini incelemek; onların eğitim süreçleri boyunca edindikleri bilgi, beceri ve deneyimlerin kariyer planlarına nasıl yansıtıldığını analiz etmektir. Aynı zamanda, öğrencilerin bu eğitime yönelme motivasyonları, beklentileri ve karşılaştıkları zorluklar üzerinden gastronomi ve mutfak sanatları yüksek lisans programlarının etkililiği tartışılmıştır. Bu doğrultuda elde edilen bulgular, gastronomi ve mutfak sanatları alanındaki lisansüstü eğitimin mevcut durumu hakkında kapsamlı bir değerlendirme sunmayı, kariyer hedefleri ve eğitim süreci arasındaki ilişkiyi ortaya koymayı ve eğitim politikalarına katkıda bulunmayı hedeflemektedir. Araştırma, nitel araştırma yöntemlerinden mülakat tekniği kullanılarak gerçekleştirilmiştir. Veriler yüz yüze mülakat ve online mülakat teknikleri ile toplanmış, içerik analizi yöntemi ile analiz edilmiştir. Analizler sonucunda yüksek lisans öğrencileri; aldıkları eğitimin kendilerine akademik ve kişisel katkı sağladığını, akademik kariyer hedeflerinin olduğunu belirtmişlerdir. Ayrıca, kadro açılmaması ve hedeflerine ulaşamama kaygısı yaşadıkları, ayrıca yüksek lisans eğitimi sürecinde zaman yönetimi, sağlık ve ekonomik yönden sıkıntı yaşadıkları sonuçlarına ulaşılmıştır.

Anahtar Kelimeler: Gastronomi eğitimi, Yüksek lisans eğitimi, Kariyer planlama, Gastronomi ve mutfak sanatları.

Steps Towards The Future: A Research On The Educational Process And Career Goals Of Master's Students In The Gastronomy And Culinary Arts Programme

Abstract

The aim of this study is to examine the academic and professional effects of the gastronomy and culinary arts programme master's degree education on students; to analyse how the knowledge, skills and experience they acquire during their education process are reflected in their career plans. At the same time, the effectiveness of gastronomy and culinary arts master's programmes has been discussed in terms of students' motivations for pursuing this education, their expectations, and the challenges they face. The findings obtained in this regard aim to provide a comprehensive assessment of the current state of postgraduate education in the field of gastronomy and culinary arts, to reveal the relationship between career goals and the educational process, and to contribute to educational policies. The research was conducted using the interview technique, one of the qualitative research methods. The data was collected using face-to-face and online interview techniques and analysed using the content analysis method. The analyses revealed that postgraduate students stated that the education they received contributed to their academic and personal development and that they had academic career goals. Furthermore, it was concluded that they experienced concerns about not being hired and failing to achieve their goals, as well as difficulties with time management, health and finances during their postgraduate education.

Keywords: Gastronomy education, Postgraduate education, Career planning, Gastronomy and culinary arts.

* Doç. Dr., Afyon Kocatepe Üniversitesi, Turizm Fakültesi, Gastronomi ve Mutfak Sanatları Bölümü
asumpekyaman@gmail.com, <https://orcid.org/0000-0002-6934-0930>

1. Giriş

Üniversitelerin, lisansüstü eğitimi yaygınlaştırma, nitelikli öğrencilerini lisansüstü öğrenime ve akademisyenliğe yönlendirme, öğrencilerini akademik kariyer hakkında bilinçlendirme ve yaşam boyu öğrenen bireyler yetiştirme görevleri vardır (Dağyar vd., 2021, s. 561) Bilginin üretilmesinde, eğitim sürecinin geliştirilmesi, uygulanması ve ülke genelinde yaygınlaştırılması büyük önem taşımaktadır. Nitelikli akademisyen, bilim insanı ve araştırmacıların yetiştirilmesi; aynı zamanda ülkenin kalkınması ve geleceği için gerekli insan kaynağının oluşturulması, lisansüstü eğitim ve öğretim süreçleriyle mümkün olmaktadır (Güven vd., 2023, s. 165). Lisansüstü programlarda yer alan yüksek lisans programı, tezli ve tezsiz olmak üzere iki şekilde yürütülebilmektedir. Tezli yüksek lisans programı öğrencinin bilimsel araştırma yöntemlerini kullanarak bilgilere erişme, bilgiyi derleme, yorumlama ve değerlendirme yeteneğini kazanmasını sağlar (Lisansüstü Eğitim ve Öğretim yönetmeliği, 2025).

Türkiye’de, araştırmanın yapıldığı 2025 yılı itibariyle, devlet üniversiteleri bünyesinde 13187, vakıf üniversiteleri bünyesinde 3655 olmak üzere toplam 16842 aktif yüksek lisans programı bulunmaktadır (Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2025). Gastronomi alanındaki lisans ve lisansüstü eğitim veren bölüm sayılarında da önemli bir artış görülmektedir. Gastronomi eğitimi; yiyecek ve içeceklerin nasıl, neden yenildiği ve içildiğine odaklanan sosyal bir bilim dalıdır (Kılıç vd., 2014, s. 43). Tarih, sosyoloji, edebiyat, dilbilim, beslenme, felsefe, konaklama ve aşçılık gibi sosyal bilimler alanındaki birçok geleneksel disiplin gastronomiye katkıda bulunmaktadır (Symons, 2002, s. 97). Gastronomi eğitimi, günümüzde yalnızca yemek yapma becerilerinin kazandırıldığı bir alan olmaktan çıkarak, yaratıcı düşünme, yönetim, kültürel analiz ve sürdürülebilirlik gibi çok yönlü yetkinliklerin geliştirildiği disiplinler arası bir eğitim sürecine dönüşmüştür. Bu dönüşüm, gastronomi alanında kariyer yapmak isteyen bireyler için nitelikli eğitimin önemini daha da artırmaktadır. Restoran işletmeciliğinden mutfak şefliğine, gıda yazarlığından ürün geliştirme uzmanlığına kadar geniş bir yelpazeye yayılan meslek alanları, yalnızca uygulamalı bilgiyle değil, aynı zamanda teorik altyapı ve sektörel farkındalıkla da şekillenmektedir.

Yükseköğretimde nitelik güvencesinin eğitim, araştırma ve yönetimin kalitesinin geliştirilmesiyle ilgili olduğu ifade edilmektedir (Schwarz & Westerheijden, 2007, Akt. Şen, 2013, s. 11). Lisansüstü eğitim, bireylerin akademik, mesleki ve sosyal yaşamlarını önemli ölçüde değiştirmektedir (Dağyar, 2021, s. 560). Yüksek lisans, kişinin ön eğitim olan lisans seviyesinde aldığı temel ve genel meslek bilgilerinin ışığı altında ilgisini çeken bir konuda daha sınırlı, ama ayrıntılı derinlemesine incelemeler yaparak beceri kazanmasını sağlamalıdır. Bu eğitim sırasında kişi kendi merak, istek ve arzusuna göre seçeceği bir konuda teorik veya uygulamaya yönelik bilgi haznesini geliştirmeye çalışmalıdır (Şen, 2013, s. 11). Ülkeye hizmet verecek farklı kurumlarda uzman veya yönetici olarak görev yapacak bireyler ve öğretim üyeleri lisansüstü programlar aracılığıyla yetiştirilmektedir. Bu noktada, nitelikli insan gücü yetiştirmek, araştırma yapmak, bilim insanı, öğretim üyesi ve işyerlerine uzman eleman yetiştirmek lisansüstü eğitimin temel işlevleridir (Sezgin vd., 2012, s. 131). Bu noktada lisansüstü eğitim sürecinin verimli geçmesi, öğrencilerin kariyer hedefleriyle uyumlu olması, kişisel gelişimlerine katkı sağlaması önem taşımaktadır. Eğitim sürecinde yaşanan olumlu ve olumsuz yönlerin ele alınması hem eğitim politikalarının belirlenmesi hem de bireysel meslek planlamaları açısından kritik bir öneme sahiptir. Çalışmada, Gastronomi ve Mutfak Sanatları alanında yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin, eğitim süreçleri ve kariyer hedefleri araştırılmış, yüksek lisans eğitimi sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar, endişeler, kişisel ve akademik kazanımları, yüksek lisans programı ile öğrenci hedeflerinin uyumu ele alınmıştır. Sonuçların gastronomi alanında lisansüstü eğitimin niteliğini, işlevselliğini ve kariyerle olan ilişkisini ortaya koyarak, öğrenciler ve akademik kurumlar için yol gösterici olması, akademik alanda nitel ve nicel araştırmalar için referans oluşturması amaçlanmıştır.

1.1. Kavramsal Çerçeve

Literatürde öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin tutumlarını tespit etmeye yönelik çeşitli araştırmalar, lisansüstü eğitim farkındalığı ve niyetine ilişkin sınırlı araştırmalar yer almaktadır (Dağyar vd., 2021, s. 561). Nas vd. (2017) tarafından, bireylerin yüksek lisans yapma nedenleri ve yüksek lisans programlarının beklentilere uygunluğu araştırılmış, yüksek lisans programları geliştirilirken, yalnızca akademik ve endüstriyel gereklilikler değil, bireylerin yüksek lisans yapma nedenlerinin de dikkate alınması gerektiği belirtilmiştir. Şen (2013) tarafından yapılan çalışmada yüksek lisans ve doktora çalışmalarının niteliklerinin artırılması için, yazar tarafından düşünülen önemli noktalar bilim felsefesi ve mantık kuralları esasları çerçevesinde ele alınmıştır. Sezgin vd. (2012), yüksek lisans tez dönemi öğrencilerinin tez danışmanlarından beklentilerine yönelik araştırmada, öğrencilerin beklentilerinin; "öğrencinin ilgi ve beklentilerine duyarlılık", "öğrenciyi ilgili ve doğru kaynağa yönlendirme", "öğrenciye uygun yöntem ve teknikler önerme", "veri analizi sürecinde öğrenciyi yönlendirme", "yayın yapma konusunda yardım ve teşvik", "öğrencinin vizyonunu destekleme" ve "öğrenciyi zorluklarla yüzleştirme, gerektiği zaman yardım etme, destekleme" davranışlarında yoğunlaştığı sonuçlarına ulaşılmıştır. Ayrıca; yüksek lisans öğrencilerinin program ve öğretim elemanlarından beklentilerini ölçmeye yönelik nitel çalışma (Demirbolat, 2005), öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik görüşlerini belirlemeye yönelik araştırma (Sevim, 2024), lisansüstü öğrencilerinin farklı bir alanda yüksek lisans ve doktora yapma sebeplerini ve akademik kaygılarını incelemeye yönelik araştırma (Bertlek, 2016) bu alanda yapılan çalışmalara birkaç örnektir.

Bireylerin akademik kariyer planları lisansüstü eğitimle başlamaktadır (Dağyar vd., 2021, s. 559). Lisansüstü eğitim, belirli bir alanda lisans düzeyinin ötesinde bilgi ve beceri kazandırarak, bireylere mesleki yeterlilik ve akademik uzmanlık geliştirme imkânı sunan programlardır (Aitken vd., 2008, Akt: Aktan, 2020, s. 597). Lisansüstü eğitimin amaçları arasında; bilimsel kariyer ve meslek hayatı için yüksek nitelikli eğitim, entelektüel ve kültürel zenginliği sağlama, yaşam boyu öğrenme vb. yer almaktadır (İlter, 2020, s. 118). Türkiye’de 2024-2025 bahar yarıyılı verilerine göre; gastronomi, gastronomi ve mutfak kültürü ile gastronomi ve mutfak sanatları programlarında yüksek lisans eğitimi alan 1586 öğrenci bulunmaktadır (Tablo 1) (Yükseköğretim Bilgi Yönetim Sistemi, 2025).

Tablo 1

2024-2025 Gastronomi Yüksek Lisans Öğrenci Sayısı

Yüksek Lisans Programları	Örgün Öğretim			İkinci Öğretim		
	E	K	Toplam	E	K	Toplam
Gastronomi	51	90	141			
Gastronomi ve Mutfak Kültürü	2	5	7			
Gastronomi ve Mutfak Sanatları	480	1043	1523	25	38	63

Lisansüstü eğitimde; kapsamlı bilimsel araştırmalar yapma, mesleki alanda uzmanlaşma, karmaşık sorunları çözebilme, bilgi üretme-sentezleme yöntemleri ve becerisi kazandırılmaya çalışılmaktadır (Karaman & Bakırcı, 2010, s. 111). Verimli bir akademik kariyer için lisansüstü eğitim sürecinin kalitesi çok önemlidir. Bu süreçte öğrencinin ihtiyaçları, beklenti ve görüşleri başarısına yön vermektedir (Özmenteş & Özmenteş 2005, s. 248). Bireylerin kariyer tercihleri ve akademik performansları, öz yeterlilik inançları ve kişisel hedefleriyle güçlü bir şekilde bağlantılıdır. Ayrıca, çevresel faktörler ve kişilerarası etkiler, bireylerin kariyer seçimlerini ve başarılarını şekillendirmede önemli bir rol oynamakta ve kariyer gelişiminde sadece bireysel özelliklerin değil, aynı zamanda sosyal

ve çevresel koşulların da dikkate alınması gerekmektedir (Güneri & Çağlar, 2023, s. 3). Tablo 2’de ülkemizde gastronomi lisansüstü eğitim veren üniversitelere ilişkin bilgiler sunulmuştur. Tabloda tezli ve tezsiz yüksek lisans ile doktora programlarının üniversitelere göre dağılımı yer almaktadır.

Tablo 2*Türkiye’de Lisansüstü Gastronomi Eğitimi Veren Üniversiteler*

Üniversite Adı	Enstitü türü	Yüksek Lisans /Doktora	Ana Dalı	Bilim
Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Adnan Menderes Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Afyon Kocatepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Akdeniz Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Alanya Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL (İngilizce&Türkçe)	GMS	
Alanya Hamdullah Emin Paşa Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL (İngilizce ve Türkçe)	GMS	
Anadolu Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Ankara Hacı Bayram Veli Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Atatürk Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Balıkesir Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Bolu Abant İzzet Baysal Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Burdur Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Çanakkale Onsekiz Mart üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS	
Dokuz Eylül Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Eskişehir Osmangazi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Gaziantep Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS	
Karabük Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Karamanoğlu Mehmet Bey Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS	
Kastamonu Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Kırklareli Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Kocaeli Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Mardin Artuklu Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Mersin Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Necmettin Erbakan Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL & Doktora	GMS	
Nevşehir Hacı Bektaş Veli Üniversitesi	Turizm Araştırmaları Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS	
Ordu Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Osmaniye Korkut Ata Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS	
Pamukkale Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS	
Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL	GMS	

Sakarya Uygulamalı Bilimler	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Doktora	GMS
Üniversitesi			
Selçuk Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL	GMS
Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
Van Yüzüncü Yıl Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
Başkent Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
Hasan Kalyoncu Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
İstanbul Gedik Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
İstanbul Gelişim Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL & Doktora	Gastronomi
İstanbul Kent Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL & Doktora	GMS
İstanbul Nişantaşı Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
İstanbul Okan Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli&Tezsiz (İngilizce&Türkçe)	YL Gastronomi
İstanbul Rumeli Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL	GMS
İstanbul Topkapı Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
İstinye Üniversitesi	Lisansüstü Eğitim Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	GMS
Yeditepe Üniversitesi	Sosyal Bilimler Enstitüsü	Tezli YL & Tezsiz YL	Gastronomi ve Mutfak Kültürü

Kaynak: Tablo, 2025 verilerine göre YÖK Atlas ve üniversitelerin web sayfaları tek tek incelenerek yazar tarafından oluşturulmuştur.

Öğrencilerin lisans eğitiminde sahip oldukları bilgiler sınırlı bir düzeyde olup yüksek lisans derecesi mesleklere ilişkin daha kapsamlı eğitim verilmesine yönelik eğitim programlarıdır (Demir, 2024, s. 45). Bu bağlamda, gastronomi alanında yüksek lisans eğitimi ile kariyer gelişimi arasındaki ilişkiyi anlamak hem eğitim politikalarının belirlenmesi hem de bireysel meslek planlamaları açısından kritik bir öneme sahiptir. Bu çalışmada, gastronomi eğitiminin kariyer olanakları üzerindeki etkisi incelenerek; sektörel/akademik beklentiler, eğitim kurumlarının rolü ve yüksek lisans öğrencilerinin eğitim sürecinde karşılaştığı fırsatlar ile zorluklar değerlendirilecektir.

2. Yöntem

Bu çalışma, GMS yüksek lisans programlarında öğrenim gören öğrencilerin eğitim süreci ve kariyer hedeflerine ilişkin görüşlerini derinlemesine anlamayı amaçladığından nitel araştırma yöntemi kullanılmıştır. Bir problemin çözümüne ilişkin görüşme, gözlem ve doküman analizi gibi yöntemlerin kullanıldığı nitel araştırma, mevcut bilinen veya fark edilmemiş problemlerin ortaya çıkmasına, probleme ilişkin konuların gerçekçi bir şekilde ele alınmasına ilişkin öznel/yorumlayıcı bir süreçtir. İncelenen probleme ilişkin sorgulama, yorumlama ve problemi anlama uğraşında olan bir yöntemdir (Baltacı, 2019, s. 370). Bu bağlamda, öğrencilerin öznel deneyimlerini ve görüşlerini, cevaplarının ardındaki anlamları ortaya çıkarmak için nitel araştırma yöntemi uygun bir çerçeve sunmaktadır.

2.1. Araştırma Deseni

Nitel araştırmalarda paradigma ve teorik temeller, fenomenoloji, eylem araştırması, etnografya, durum çalışması, gömülü teori, anlatı araştırması desenlerinden oluşmaktadır (Deniz, 2025, s. 35). Bu çalışmada öğrencilerin yüksek lisans eğitim süreci ve kariyer hedeflerine ilişkin görüşlerini belirlemek ve derinlemesine incelemek amacıyla durum çalışması deseni kullanılmıştır. Durum çalışması; araştırmacının bir veya birkaç durumu, veri toplama araçları (gözlem, görüşme, görsel-işitsel araçlar,

dokümanlar, raporlar) ile derinlemesine incelediği, durumun ve duruma bağlı temaların tanımlandığı, tek bir durum ya da olayın derinlemesine boyamsal olarak incelendiği, verilerin sistematik olarak toplandığı, gerçek ortamda neler olduğuna bakıldığı nitel bir araştırma yaklaşımıdır. Elde edilen verilere göre olayın oluşma nedeni ve gelecek çalışmalarda nelere odaklanılması gerektiğini ortaya koyar (Subaşı & Okumuş, 2017, s. 420).

2.2. Çalışma Grubu

Bu çalışmada, amaçlı örneklemeyle dayalı çalışma grubu belirlenmiştir. Amaçlı örnekleme, nitel araştırmalarda analiz için belirli bir birey veya birim grubunu seçmek amacıyla kullanılan bir tekniktir. Katılımcılar rastgele değil, "amaçlı olarak" seçilir. Yargısal örnekleme veya seçici örnekleme olarak da bilinir. Araştırmacılar, incelemek istedikleri konuya ve yanıtlamaya çalıştıkları belirli araştırma sorusuna bağlı olarak birkaç farklı amaçlı örnekleme yöntemi kullanabilirler (Heath, 2023). Bu çalışmada homojen örnekleme yöntemi seçilmiştir. Homojen örnekleme, genellikle benzer veya aynı özelliklere veya niteliklere sahip bireylerden veya birimlerden oluşan daha dar bir örneklemin seçilmesini içerir. Bu örnekleme türü, popülasyon içindeki belirli bir alt grubu derinlemesine incelemek için kullanılır (Heath, 2023). Araştırmada, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gastronomi ve Mutfak Sanatları Programı yüksek lisans öğrencileri çalışma grubunu oluşturmaktadır. Çalışma grubuna ilişkin bilgiler Tablo 3'te yer almaktadır.

Tablo 3

Çalışma Grubu Bilgileri

Değişken	Kategori	Sayı
Cinsiyet	Kadın	10
	Erkek	4
Yaş	23	2
	24	6
	25	2
	26	1
	27	2
	40	1
Mezun olunan üniversite (Lisans)	Afyon Kocatepe Üniversitesi	13
	Sivas Cumhuriyet Üniversitesi	1
Mezun olunan bölüm (Lisans)	Gastronomi ve Mutfak Sanatları	14

2.3. Araştırma süreci

Araştırmada, öncelikle geçerliliği sağlamak için detaylı literatür taraması yapılarak konuya ilişkin alan yazın incelenmiş, üniversitelerin gastronomi alanında lisansüstü programları ile müfredatları gözden geçirilmiş ve mevcut durum göz önüne alınmıştır. Çalışmada, Özkan Demir'in (2024) "gastronomi ve mutfak sanatları alanında tezli yüksek lisans yapma sebepleri ve deneyimleri üzerine nitel bir araştırma" başlıklı çalışmasından uyarlanarak soru formları oluşturulmuştur. Daha sonra yüksek lisans eğitimi devam etmekte olan öğrenciler ile yüz yüze görüşme ve online görüşme sağlanarak çalışma yürütülmüştür. Görüşmeler 19.06.2025 ve 20.07.2025 tarihleri arasında gerçekleştirilmiştir.

2.4. Veri Toplama Araçları

Araştırmada veri toplamak amacıyla kişisel bilgi, eğitim süreci ve kariyer hedeflerine yönelik açık uçlu soru formu oluşturulmuştur. Araştırma soruları oluşturulurken kuramsal çerçeve kapsamında literatür taraması yapılmış ve şu sorulara yer verilmiştir:

- Öğrencilerin GMS alanında yüksek lisansı tercih etme nedenleri nelerdir?
- Alınan yüksek lisans eğitiminin öğrenciye katkıları nelerdir?
- Öğrencilerin kariyer planları nelerdir?
- Aldıkları eğitim öğrencilerin kariyer planları ile uyumlu mudur?
- Yüksek lisans eğitim sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunlar nelerdir?
- Kariyer hedefleri ile ilgili en büyük endişeleri nedir?

2.5. Verilerin Analizi

Araştırmaya ilişkin verilerin analizinde içerik analizi tekniği kullanılmıştır. İçerik analizi, belirli bir konu veya sorun ile ilgili bilgiler elde etme ve bu bilgilerden anlamlı sonuçlar çıkarmaya olanak sağlayan güçlü ve verimli bir araştırma yöntemidir (Alanka, 2024, s. 64). Eğitim araştırmalarında yazılı belgeler, günlükler ve görüşme metinlerinin analizinde kullanılmaktadır (Saraç, 2017, s. 65). Çalışmada katılımcılara K1, K2, K3... şeklinde kodlar verilmiştir. Verilen cevaplara ilişkin veriler içerik analizi ve kelime bulutu programı (wordart) ile analiz edilerek görselleştirilmiştir.

2.6. Araştırma Etiği

Çalışma, bilimsel etik kurallara dikkat edilerek yürütülmüş olup, Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal ve Beşerî Bilimleri Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Komisyonundan 18.06.2025 tarihinde 370948 sayı ile izin alınmıştır.

3. Bulgular

Bulgular kısmında, yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin eğitim süreci ve kariyer planlarına yönelik verdiği yanıtlar soru başlıklarına uygun olarak verilmiştir.

Öğrencilerin yüksek lisans tercih etme nedenleri

Öğrencilerin yüksek lisans tercih nedenine ilişkin yanıtları şu şekilde ifade edilmiştir:

K1: Gastronomi ve Mutfak Sanatları alanında yüksek lisansı tercih etmemde en etkili faktör, bu alanın sadece mutfakta değil; kültür, tarih, iletişim ve turizmle olan çok yönlü bağlarıdır. Yerel lezzetlerin kimlik kazanmasından, gastronominin destinasyon markalaşmasındaki rolüne kadar uzanan bu alan hem teorik hem de uygulamalı olarak ilgimi çektiği için bu alanda uzmanlaşmak istedim.

K2: Zamanla fark ettim ki bu alanda uzmanlaşmak sadece iyi yemek yapmaktan daha fazlası. İşin içinde araştırma, sürdürülebilirlik ve yaratıcılık vs. var. Yüksek lisans bu alanlarda kendimi geliştirmem için doğru bir adım gibi geldi.

K3: Gastronomi ile ilgili kavramların ve çalışmaların eskiye nazaran şimdilerde daha popüler hale gelmesi literatürdeki boşluklara yeni katkılar sağlanabileceği ve kişisel başarı gibi faktörler etkili olmuştur.

K4: Gastronomi alanında uzmanlaşmak. Bu alanda kariyer planlarımın olması. Yiyecek içecek sektörü ve Turizm sektöründe devam ettiğim kariyerimin beni tatmin etmemesi.

K5: Alana olan ilgim, kariyer hedeflerime uygun olması, sektörde daha yetkin bir konuma gelmek istemem ve akademik olarak kendimi geliştirme isteğimdir.

Yüksek lisans öğrencilerinin çoğunun kariyer planı akademik kariyer olmakla birlikte bazı öğrenciler sektörde devam etmek, kendi işletmesini açmak (pastane vb.), gemi aşçılığı yapmak istediklerini belirtmişlerdir. Lisansüstü eğitim, akademik kariyerin başlangıç noktasını oluşturmakta ve bilim insanı olmanın temelleri lisansüstü eğitim programlarına dâhil olmakla atılmaktadır (Dağyar vd., 2021, s. 560). Yükseköğretimde akademik kariyer farkındalığını oluşturan tutarlılık, güvenilirlik ve açıklama oranı açısından en güçlü boyut öğretim elemanı olma ve çalışma koşullarına ilişkin farkındalıktır (Dağyar vd., 2021, s. 572). Dolayısıyla çalışma grubunda yer alan öğrencilerin çoğunun akademik kariyer farkındalığına sahip olduğu söylenebilir (Şekil 3).

Alınan Eğitimle Kariyer Hedeflerinin Uyumu

K1: Evet uyumlu, çünkü almış olduğumuz eğitim her biri alanında uzmanlaşmış akademisyenler tarafından en ince detaylara kadar anlatılıp bu alanda başarılı birer akademisyen olmak için gerçekleştirilmektedir.

K2: Aldığım eğitimin kariyer hedeflerime uygun olduğunu düşünüyorum. Çünkü aldığım gastronomide yeni eğilimler, maliyet, pazarlama, inovasyon dersleri gerçekten benim gelişimimde ve bakış açımında önemli rol oynadılar. Araştırma dersleri akademik anlamda nasıl yol izleyeceğim hakkında fikir sahibi olmamı sağladılar.

K3: Evet, aldığım eğitim kariyer hedeflerimle birebir örtüşüyor. Gastronomi ve Mutfak Sanatları yüksek lisans programı; akademik yazım, araştırma yöntemleri, yerel mutfak kültürü ve gastronomi turizmi gibi alanlarda derinleşmemi sağladı. Bu birikim, akademisyen olma hedefime giden yolda bana hem teorik hem de pratik anlamda güçlü bir temel oluşturdu.

K4: Aldığım eğitimin kariyer hedeflerimle uyumlu olduğunu düşünüyorum. Eğitim esnasında verilen sorumlulukların süreci anlama ve öğrenme konusunda faydalı olduğunu düşünüyorum. Kariyer hedefimin bir basamağı olması sebebiyle mantıklı buluyorum.

K5: Evet, uyumlu. Yüksek lisans eğitimi, alandaki derinlemesine bilgi edinmemi sağladı ve araştırma yeteneklerimi geliştirdi. Bu da kariyerimde akademik ve sektörel olarak daha güçlü bir konum elde etmeme yardımcı olacak bir şey.

K6: Kısmen.

K7: Evet, çünkü sektörü seviyorum.

K8: Evet aldığım eğitim bağlamında şekillenen kariyer hedeflerim var.

K9: Evet, yüksek lisans ile akademisyen olma hedefime ilerlemekteyim. Aynı zamanda aldığım formasyon eğitimi ile öğretmen olabilirim.

K10: Bulduğum üniversitede gerek hocalarım gerekse aldığım eğitim bizi akademiye hazırlamada çok büyük avantaj kazandırıyor. Eğitim seviyesinin yüksek olması burada aldığım eğitimi uygun kılıyor.

K11: Uyumlu değil ama birçok yönden kendimi geliştirmek istedim.

K12: Kısmen. Mutfak derslerinin hem uygulama hem teorik anlamda detaylanarak devam ediyor olmasını tercih ederdim.

K13: Aldığım eğitim kariyer hedefimle uyumlu.

K6, K13), rekabetçi ortam (K3), kariyer hedeflerine ulaşamama/belirsizlik (K6, K7, K8), seçilen kariyer hedefinden dolayı pişman olmak (K11) ve yalnızlaşma (K14) olarak ifade edilmiştir (Şekil 6). Farklı alanlarda eğitim alan öğrencilerin kariyer kaygılarına ilişkin yapılmış birçok çalışma bulunmaktadır. Yılmaz ve Caz'ın 2022 yılında yapmış olduğu araştırmada; öğrencilerin kariyer planlama ve iş bulma kaygılarının yüksek düzeyde olduğu tespit edilmiştir. Akyüz ve Durmuş'un (2022) yaptığı araştırmada öğrencilerin yaşadığı işsizlik kaygısının kariyer hedeflerini pozitif yönde etkilediği sonucuna ulaşılmıştır. Bu durum öğrencinin işsiz kalma endişesine bağlı olarak kariyeri için bir ya da birden fazla hedef koyabileceğini, alternatifler oluşturabileceğini göstermesi bakımından önemli görülmüştür. Bu çalışmada da öğrencilerin çoğunun öncelikli hedefi akademik kariyer olmakla birlikte, yüksek lisans eğitiminin kendilerine kattıkları ile sektörde daha iyi konumda çalışmak ya da kendi işletmelerini açmak gibi alternatifler belirledikleri görülmektedir.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

Bu araştırmada, gastronomi ve mutfak sanatları alanında yüksek lisans eğitimi alan öğrencilerin eğitim süreçleri ve kariyer hedeflerine yönelik görüşleri incelenmiştir. Bu çerçevede yüksek lisans yapma nedenleri, eğitimin kişisel ve akademik etkileri ve kariyer planları hakkında sorular yöneltilmiştir. Yüksek lisans yapma nedenleri arasında uzmanlaşmak, kendini geliştirmek ve akademik kariyer yapmak öncelikli cevaplar arasındadır. Ateş vd. (2023), öğretmenlere lisansüstü eğitim alma nedenlerini sorduğu araştırmalarında da benzer şekilde uzmanlaşma, kendini geliştirme, bilimsel katkı sağlama öne çıkarken, sosyal ve ekonomik nedenler de etkili olmuştur. Kılınç vd.'nin (2020) "Lisansüstü öğrenim görmek: öğretmen deneyimleri üzerinden fenomenolojik bir çözümleme" isimli araştırmalarında; öğretmenler kişisel gelişim, mesleki kariyer, akademik hayata geçiş amacıyla eğitime başladıklarını belirtmişlerdir.

Öğrenciler aldıkları eğitimin akademik gelişim, bilimsel katkı, araştırma ve analiz yeteneğinin gelişmesi, eleştirel düşünme becerisi, disiplin ve zaman yönetimi konularında kendilerine faydalı olduğunu belirtmişlerdir. Kariyer planları öncelikle akademisyenlik olmakla beraber, öğretmenlik, gemi aşçılığı, sektörde ilerlemek, kendi işletmesini açmak (pastane, farklı içecek konseptli işletme vb.) gibi planları olduğu görülmüştür. Türköz vd.'nin (2021) yaptıkları araştırmada da; lisansüstü eğitim öğrencilerinin akademisyen olmayı hayal ettiği ve gelecekte kendilerini akademisyen olarak gördükleri görülmüştür.

Alınan eğitim ve öğrencilerin kariyer hedefleri birbiriyle uyumlu bulunsa da mutfak uygulama derslerinin de bulunmasının iyi olacağı belirtilmiştir. Bu noktada öğrencilerin akademik kariyer hedefine erişememesi nedeniyle sektörde devam etme durumu ve sektörde uzmanlaşma isteği göz önüne alınabilir. Hızla değişen toplumsal yeniliklere, bilim ve teknoloji çağına uyum sağlamak, karşılaşılan problemleri çözebilecek nitelikli insan yetiştirebilmek; günümüzde üniversiteler için öğretim elemanı yetiştirmenin dışında, çeşitli disiplinler arası sektörlerde iş edinmenin bir ön koşulu olarak lisansüstü eğitime ihtiyaç duyulmaktadır (Türker vd., 2013, s. 66).

Lisansüstü eğitim sürecinde öğrencilerin karşılaştıkları sorunların başında ekonomik zorluklar gelmekle birlikte kişisel sorunlar, stres, sağlık problemleri, sosyalleşememe gibi sorunlar da ifade edilmiştir. Sevim (2024) tarafından yapılan "Öğrencilerin Lisansüstü Eğitim Sürecinde Yaşanan Sorunlara Yönelik Görüşleri" isimli araştırmada da benzer şekilde sağlık sorunları, ekonomik sorunlar, psikolojik sorunlar, iş hayatının getirdiği sorunlar, sosyal hayatın olumsuz etkilenmesi sonuçlarına ulaşılmıştır. Kılınç vd. (2020) tarafından yapılan çalışmada ise katılımcıların çoğu, lisansüstü öğrenimin çok büyük fedakârlıklar gerektirdiğini, zaman yönetimi zorluğu yaşadıklarını ve yoğun süreç sonucunda psikolojik yorgunluk ve yetersizlik hissinde olduklarını belirtmişlerdir. Genel olarak bakıldığında; eğitim sürecinin getirdiği ek maliyetler, barınma ve ulaşım problemleri, bireyin kendisine ve çevresine

yeterince zaman ayıramaması ile yaşadığı ekonomik, kişisel ve sağlık sorunlarının ortaya çıkması mevcut araştırmanın alan yazınıla uyumlu olduğunu göstermektedir.

Yüksek lisans eğitimi alan ve akademisyen olmak isteyen öğrencilerin en büyük endişesi “akademisyenlikten vazgeçmek zorunda kalmak”, “kadro bulamamak/kadro yetersizliği”, “torpil” iken diğer endişeler; işsiz kalmak, harcanan emek ve alınan eğitimin boşa gitmesi, rekabetçi ortam, hayal edilen yerde olamamak, seçilen kariyer hedefinden dolayı pişman olmak, ekonomik kaygılar ve yalnızlaşma endişesidir. Yüksek lisans eğitimi alan her bireyin akademisyen olamayacağı, akademisyenliğin çok çalışmayı gerektiren uzun soluklu bir yol olduğu, ancak bu eğitimin kişisel ve akademik gelişime katkı sağlayacağı ve iş hayatında daha yetkin bir şekilde çalışmalarına etki edeceği konusunda bilinç kazanılması gerekmektedir. Bunun için öğrencilere süreç hakkında danışmanlar tarafından detaylı bilgilendirme ve yönlendirme yapılarak farkındalık oluşturulabilir.

Akademik açıdan, yüksek lisans eğitimi bireyin araştırma metodolojilerine hâkimiyetini artırarak bilimsel üretkenliğini güçlendirmektedir. Literatür taraması yapma, akademik yazım kurallarına uygun metinler oluşturma ve özgün çalışmalar geliştirme becerileri, bu düzeyde eğitimin temel kazanımları arasında yer almaktadır. Bu yetkinlikler, bireyin akademik camiada daha etkin bir rol üstlenmesini mümkün kılar. Kişisel gelişim bağlamında ise yüksek lisans eğitimi; zaman yönetimi, sorumluluk bilinci, öz disiplin ve öz değerlendirme gibi bireysel becerilerin gelişimini teşvik eder. Ayrıca, farklı bakış açılarına açık olma, eleştiriye yapıcı biçimde yaklaşma ve iş birliği içerisinde çalışma gibi sosyal ve duygusal yetkinliklerin kazanılmasına da katkı sağlar. Bu yönüyle yüksek lisans süreci, bireyin sadece uzmanlık alanında değil, aynı zamanda yaşam boyu öğrenme yaklaşımı çerçevesinde gelişmesine katkıda bulunur. Dolayısıyla öğrenciler eğitimin bireysel katkılarını göz ardı etmemeli, sadece bilgi kazanımıyla sınırlı kalmayıp eleştirel düşünme, araştırma yapabilme ve problem çözme becerilerinin gelişiminin de desteklendiğini unutmamalıdır. Özellikle gastronomi ve mutfak sanatları alanında yüksek lisans eğitimi bireyin mutfak sanatı konusundaki yetkinliğini artırmakla kalmaz; aynı zamanda yönetsel beceriler, yenilikçi menü tasarımı, pazarlama stratejileri, duygusal analiz gibi uzmanlık alanlarında da donanım kazandırır. Bu da mezunların sektörde daha nitelikli pozisyonlarda yer almasını, restoran yönetimi, ürün geliştirme ya da akademik kariyer gibi farklı alanlarda uzmanlaşmasını sağlamaktadır. Ayrıca bireyin zaman yönetimi, öz disiplin, takım çalışmasına yatkınlık ve problem çözme gibi becerilerini geliştirir, farklı kültürlere ait mutfaklar üzerine yapılan çalışmalar, bireyin kültürel farkındalığını artırır ve küresel gastronomi perspektifi kazandırır. Bu yönüyle yüksek lisans eğitimi, bireyin hem akademik hem de profesyonel alanda güçlü bir konuma ulaşmasına önemli katkılar sağlamaktadır.

5. Kaynakça

- Aitken, L., Currey, J., Marshall, A., & Elliott, D. (2008). Discrimination of educational outcomes between differing levels of critical care programmes by selected stakeholders in australia: A mixedmethod approach. *Intensive And Critical Care Nursing*, 24(2), 68-77. DOI: [10.1016/j.iccn.2007.09.001](https://doi.org/10.1016/j.iccn.2007.09.001)
- Aktan O. (2020). Öğretmenlerin kariyer gelişimi açısından lisansüstü eğitimin değerlendirilmesi. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi/Journal of Higher Education and Science*, 10 (3), 596-607. <https://doi.org/10.5961/jhes.2020.419>
- Akyüz, A. M., & Durmuş, İ. (2022). Üniversite öğrencilerinin hayatlarını anlamlandırmalarında işsizlik kaygıları, kariyer hedefleri ve kişisel gelişimlerinin rolü. *Journal of Management & Economics Research*, 20(2), 23-53. <http://dx.doi.org/10.11611/yead.953466>

- Alanka, D. (2024). Nitel bir araştırma yöntemi olarak içerik analizi: Teorik bir çerçeve. *Kronotop İletişim Dergisi*, 1(1), 64-84. <https://izlik.org/JA92LL24LY>
- Baltacı, A. (2019). Nitel araştırma süreci: Nitel bir araştırma nasıl yapılır? *Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 5(2), 368-388. <https://doi.org/10.31592/aeusbed.598299>
- Bertlek, S. B. (2016). Öğrencilerin farklı bir alanda lisansüstü eğitimi yapma sebepleri ve akademik kaygıları. *Uluslararası Eğitim Bilimleri Dergisi*, 6, 339-352. <https://izlik.org/JA67YN65UD>
- Dağyar, M., Kasalak, G., & Uğurlu, N. (2021). Yükseköğretimde akademik kariyer farkındalığı: Bir ölçek geliştirme çalışması. *Milli Eğitim Dergisi*, 50(230), 557-580. <https://doi.org/10.37669/milliegitim.682448>
- Demir, Ö. (2024). Gastronomi ve mutfak sanatları alanında tezli yüksek lisans yapma sebepleri ve deneyimleri üzerine nitel bir araştırma. *Journal Of Gastronomy, Hospitality And Travel (Online)*, 7(1), 45-54. <https://doi.org/10.33083/Joghat.2024.385>
- Demirbolat, A. O. (2005). Yüksek lisans öğrencilerinin program ve öğretim elemanlarından beklentileri. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 3(1), 47-64. <https://izlik.org/JA28JK66CG>
- Deniz, K. (2025). Eğitimde nitel araştırma desenleri. *Sinerji Uluslararası Alan Eğitimi Araştırmaları Dergisi*, 6(1), 35-39. <https://doi.org/10.54971/synergy.1652441>
- Gökoğlu, S., Erdoğan, F., & Kılıç, S. (2022). *Lisansüstü yaşam*. Ankara.
- Grady, J. S., Her, M., Moreno, G., Perez, C., & Yelinek, J. (2019). Emotions in storybooks: A comparison of storybooks that represent ethnic and racial groups in the United States. *Psychology of Popular Media Culture*, 8(3), 207–217. <https://doi.org/10.1037/ppm0000185>
- Güneri, B., & Çağlar, R. (2025). Gastronomi ve mutfak sanatları öğrencilerinin akademik kariyer ilgilerinin demografik ve sosyo-ekonomik değişkenler açısından incelenmesi: Bir CHAID analizi. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 26(1), 1-19. <https://doi.org/10.17494/ogusbd.1550965>
- Güven, İ. H., Ramazan, Ü., Öteleş, M. A., Yumşak, M., Sevinç, K., & Şimşek, F. (2023). Okul müdürlerinin eğitim yönetimi tezsiz yüksek lisans programı alanında lisansüstü eğitim yapma nedenlerinin incelenmesi. *Socrates Journal of Interdisciplinary Social Studies*, 9(34), 164-179. <https://doi.org/10.5281/zenodo.10022410>
- Heat, C. (2023), “What is purposive sampling?”, <https://dovetail.com/research/purposive-sampling/#:~:text=Ama%C3%A7l%C4%B1%20%C3%B6rnekleme%2C%20ara%C5%9Ft%C4%B1rma%C4%B1n%C4%B1n%20belirli%20ilgi,%C3%A7al%C4%B1%C5%9Fmalarda%20da%20yayg%C4%B1n%20olarak%20kullan%C4%B1l%C4%B1r> adresinden 31.08.2025 tarihinde erişilmiştir.
- <https://yokatlas.yok.gov.tr/> adresinden 30.08.2025 tarihinde erişilmiştir.
- İlter, İ. (2020). Akademik başarı, lisansüstü eğitim farkındalığı ve lisansüstü eğitim niyeti arasındaki ilişkiler 1. *Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 53(1), 117-156. <https://doi.org/10.30964/aebfd.582502>
- Karaman, S., & Bakırcı, F. (2010). Türkiye’de lisansüstü eğitim: Sorunlar ve çözüm önerileri. *Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 5(2), 94-114. <https://izlik.org/JA56AK27TK>

- Kılınç, A. Ç., Karahalilöz, O., & Bektaş, F. (2020). Lisansüstü öğrenim görmek: Öğretmen deneyimleri üzerinden fenomenolojik bir çözümleme. *Uluslararası Türkçe Edebiyat Kültür Eğitim (TEKE) Dergisi*, 9(4), 1755-1774. <https://izlik.org/JA25KX96JC>
- Lisansüstü Eğitim ve Öğretim Yönetmeliği (2025), <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=21510&MevzuatTur=7&MevzuatTertip=5> adresinden 30.08.2025 tarihinde erişilmiştir.
- Nas, S., Peyman, D., & Arat, Ö. G. (2017). Bireylerin yüksek lisans yapma nedenleri üzerine bir araştırma. *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18(4), 571-599. <https://doi.org/10.16953/deusbed.53127>
- Özmenteş, G., & Özmenteş, S. (2005). Buca Eğitim Fakültesi Müzik Eğitimi Anabilim Dalı yüksek lisans öğrencilerinin lisansüstü eğitimden beklentileri ve yüksek lisans programı ile ilgili görüşleri. *Dokuz Eylül Üniversitesi Buca Eğitim Fakültesi Dergisi*, (17), 247-255. <https://izlik.org/JA32YU27TY>
- Polat, M., Polat, H., Süren, S., & Saldüz, İ. (2022). Lisansüstü öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri. *Uluslararası Dilsel Sosyal ve Eğitim Bilimleri Dergisi*, 8(1), 42-57. <https://doi.org/10.34137/jilses.1093081>
- Saraç, H. (2017). Türkiye’de okul dışı öğrenme ortamlarına ilişkin yapılan araştırmalar: İçerik analizi çalışması. *Eğitim Kuram ve Uygulama Araştırmaları Dergisi*, 3(2), 60-81. <https://izlik.org/JA28GC59BT>
- Schwarz, S., & Westerheijden, D.F. (2007) Accreditation and evaluation in the European higher education area, Peter Maassen (Eds.), *Higher Education Dynamics* (pp. ix-xii). Kluwer Academic Publishers, Springer eBook ISBN: 1-4020-2797-4
- Sevim, E. (2024). Öğrencilerin lisansüstü eğitim sürecinde yaşanan sorunlara yönelik görüşleri. *Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 4(2), 20-45. <https://izlik.org/JA75ZW82RE>
- Sezgin, F., & Kavgacı, A. Ç. K. H. (2012). Yüksek lisans öğrencilerinin iyi bir tez danışmanından beklentilerine ilişkin nitel bir çalışma. *Uşak Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(3), 129-148. <https://doi.org/10.12780/UUSB129>
- Subaşı, M., & Okumuş, K. (2017). Bir araştırma yöntemi olarak durum çalışması. *Atatürk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 21(2), 419-426. <https://izlik.org/JA84JY63PW>
- Symons, M. (2002), “Chapter 4: Gastronomy as a tourist product: the perspective of gastronomy studies”. In A.M. Hjalager & G. Richards (Eds.), *Tourism and Gastronomy* (pp. 93-106). London: Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780203218617-10>
- Şen, Z. (2013). Türkiye’de yüksek lisans ve doktora eğitimi kalitesinin iyileştirilmesi için öneriler. *Yükseköğretim ve Bilim Dergisi*, 1, 10-15. <https://izlik.org/JA56XB84KS>
- Torun Ateş, Z., Telli, B., Aras, T., & Beyaztaş, H. (2023). Lisansüstü eğitim yapan öğretmenlerin yaşadığı sorunlar. *International Academic Social Resources Journal*, 8 (50), 2862-2870. <http://dx.doi.org/10.29228/ASRJOU>
- Türer, B., Balçın, M. D., Sevindik, N., & Er, Ö. (2013). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerin lisansüstü eğitime ilişkin görüşleri. *Sakarya Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü. VI. Ulusal Lisansüstü Eğitim Sempozyumu. Bildiri Kitabı*, 95(6), 61-67.

- Türköz, O., Bektaş, M., & Çiçek, H. (2021). Lisansüstü eğitim alan öğrencilerde gelecek kaygısı. *Bucak İşletme Fakültesi Dergisi*, 4(2), 132-152. <https://doi.org/10.38057/bifd.936821>
- Yılmaz, K., & Caz, Ç. (2022). Spor bilimleri fakültesi öğrencilerin kariyer planlamaları ile iş bulma kaygıları arasındaki ilişki. *Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi Spor Bilimleri Dergisi*, 5(1), 39-52. <https://izlik.org/JA63DZ56CZ>
- Yüksek Öğretim Bilgi Yönetim Sistemi (2025), <https://istatistik.yok.gov.tr/> adresinden 30.08.2025 tarihinde erişilmiştir.